

**LK VE ACIL YARDIM PROGRAMI SON SINIF ÖĞRENCİLERİN KLİNİK UYGULAMALARDA VE
AMBULANS STASYONLARINDA KARILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER**

Sinan YENAL¹, Semra ÇELİK²

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı

² Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Özet:

Amaç: Bu çalışmada İzmir’de bulunan iki üniversitenin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Programı (Paramedik) 2. Sınıf öğrencilerinin kliniklerde ve 112 ambulans istasyonlarında yaptıkları uygulamalarda karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Yöntem: Öğrencilerin klinik uygulamalarda karşılaştıkları güçlükleri belirlemek için benzer çalışmalardan yararlanılarak 5’li Likert tipinde bir soru formu oluşturulmuştur. Öğrencilerin “Her zaman”, “Çoğu zaman”, “Orta”, “Nadiren”, “Hiçbir zaman” ifadelerine katılma dereceleri belirlenmiştir. Ölçme ve değerlendirilmede kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde demografik özellikleri belirlemeye yönelik sorular, ikinci bölümde ise öğrencilerin yaptıkları stajı değerlendirmelerine yönelik ifadeler yer almaktadır. Hazırlanan anket formu Haziran 2012 tarihinde, bir ders saati içerisinde, öğrenciler tarafından doldurularak veriler toplanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya 55 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin % 70.9 (n:39) bayandır. Seçtikleri meslekte memnuniyet durumları incelendiğinde öğrencilerin %72.7 (n:40), seçtikleri meslekte memnun olduklarını belirtmişlerdir. En çok sorun yaşadıkları staj yeri % 36.4 (n:20), 112 istasyonları olurken, en çok sorun yaşadıkları personel % 61.8 (n:34), sağlık personeli olarak belirtilmiştir. “Staj yerinde temizlik, çay vb. işlemlerde kullanılıyor musunuz?” sorusuna öğrencilerin %14.3’i (n:7) “Her zaman”, “Staj yerlerinde öğle yemeklerinden yararlanıyor musunuz?” sorusuna öğrencilerin %24.5’i (n:12) “Nadiren veya Hiçbir zaman”, “Aynı Staj yerinde fazla stajyer çalıştırılıyor ve bu öğrenmenizi etkiliyor mu?” sorusuna öğrencilerin %49’u (n:24) “Her zaman veya Çoğu zaman” seçeneğini tercih etmişlerdir.

Sonuç: Öğrenciler mesleğini severek yaptıklarını ifade ederken, en çok sağlık personeliyle sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Hizmetli personel gibi kullanılmak, staj yerlerinde yemek hizmetlerinden yararlanamamak ve stajyer öğrenci sayısının fazla olması da sorunları olarak saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Paramedik, Öğrenci, Klinik Uygulama, Güçlük

Not: 1. Paramedik Kongresi’nde (Ekim-2012) poster bildiri olarak sunulmuştur.

Objective: The study was planned as a descriptive study in order to determine the difficulties encountered in clinics and 112 ambulance stations by the second grade paramedic students attending the First Aid and Emergency Medical Aid Program held in Vocational School of Health Services in two universities in the province of Izmir.

Methods: In order to determine the difficulties faced by students during clinical practices, a 5-point Likert-type questionnaire was developed by scanning similar studies. During the study, the extend students agreed with the items by choosing the options "Always", "Often", "Sometimes", "rarely", "never" was calculated. The questionnaire used for testing and evaluation consists of two parts; the first section includes the items used to determine socio-demographic characteristics of the students while the second section includes the items used to determine the students' evaluations of their internship. The data were collected through a questionnaire filled out by the students in one class hour in June 2012.

Results: Fifty-five students participated in the study. Of the students, 70.9% (n = 39) were female. Evaluation of their satisfaction with the profession revealed that 72.7% (n = 40) of the students were satisfied with their profession. When they were asked about the place where they faced problems most during their training course, 36.4% (n = 20) of them indicated it as 112 emergency stations. When they were asked about the personnel they had problems most with, 61.8% (n = 34) of them stated that they mostly had problems with health professionals. The item "do you do errands such as cleaning, serving drinks etc. during the training?" was responded by 14.3% (n = 7) of the students as "Always", the item "are you served lunch at your training site?" was responded by 24.5% (n: 12) of the students as "Rarely" or "Never " and the item "is your education affected because there are too many students at the same training site at the same time?" was responded by 49% (n = 24) of the students as "always" or "often".

Conclusion: The students stated that they performed their profession with pleasure and that they experienced problems most with health professionals. Being asked to serve like an attendant, not being served meals at the training site and too many students at the same training site at the same time were the other problems they had.

Keywords: Paramedic, Student, Clinical Practice, Difficulty

G R :

İlk ve Acil Yardım Programı (AYP) ya da uluslar arası bilinen adıyla Paramedik eğitimi, ön lisans düzeyinde olup iki yıl, dört sınıftan oluşmaktadır. Teorik ve uygulamalı derslerden oluşan AYP eğitimi öğrenciler ikinci sınıftan itibaren klinik uygulamalara çıkmakta ve sınıf içinde olgu çalışmaları yaparak eğitimlerini tamamlamaktadırlar. Ek olarak yaz staj uygulamaları vardır (Dokuz Eylül Üniversitesinde birinci ve ikinci sınıfta toplam 9 hafta, Ege Üniversitesinde birinci yılın sonunda 6 Hafta). Bu uygulamalarda öğrenciler 112 Acil Yardım stasyonları, yetişkin-çocuk acil servisi, kadın doğum kliniği, ameliyathane (entübasyon için), kardiyoloji, ortopedi, nöroloji, psikiyatri, geriatri, koroner yoğun bakım vb. kliniklerde uygulama yapmaktadırlar. Üniversiteler arasında farklılıklar olmasına karşın genelde 915 saat teorik eğitimin yanı sıra 492 saat uygulamalı eğitimi verilmektedir (1, 2).

Bu eğitimde öğrencilerin meslek bilinci, felsefesi, hastayı acil değerlendirilebilme, sorun saptayıp acil bakımı planlama, uygulama ve yapılan uygulamayı değerlendirebilme gibi beceriler kazanmaları amaçlanmaktadır.

Ambulansta ve sahada hasta bakımı sırasında hekimsiz çalışması da söz konusu olan AYP mezunlarının, uygulamalı eğitimi çok önem kazanmaktadır. Ayrıca ülkemizde sağlık sektöründe gerçekleşen hızlı büyüme ve gelişme, eğitilmiş, donanımlı sağlık personeli gereksinimini de artırmaktadır. Bu gereksinimi karşılamak, sektöre daha donanımlı sağlık personeli yetiştirmek için geliştirilen bu programın ülke genelinde ortak bir vizyon oluşturulması tahmin edilmektedir (3).

Uygulamalı derslerin çok olması nedeni ile öğrenciler, hastane ve 112 Acil Yardım stasyonlarında çok fazla zaman geçirmekte ve bu bir takım güçlüklerle karşılaşmalarına neden olmaktadır. Bu çalışmada, İzmir’de bulunan iki üniversitenin (Dokuz Eylül Üniversitesi ve Ege Üniversitesi) Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları, AYP 2. Sınıf öğrencilerinin kliniklerde ve 112 Acil Yardım stasyonlarında yaptıkları uygulamalarda karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı bir araştırma olarak planlanmıştır.

Yöntem:

Kesitsel bir çalışma olarak kurgulanan araştırma, İzmir’de ve AYP bulunan iki üniversite’de yapılmıştır. Araştırma evreni okullarda bulunan son sınıf öğrencilerinden oluşan 55 kişidir. Örnek alınmamış, evrenin tamamına erişilmiştir.

Çalışmada kullanılan ölçme araçlarının oluşturulabilmesi için ulusal ve uluslararası literatürden yararlanılarak, amacına uygun bir anket formu hazırlanmıştır.

Anket formu üç bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde katılımcıların demografik özellikleri belirlemeye yönelik sorular, ikinci bölümde yapılan staj uygulamalarının etkinliğini ilkin bilgiler, üçüncü bölümde ise öğrencilerin staj uygulamaları sırasında karşılaştıkları güçlükleri değerlendirmelerine yönelik ifadeler yer almaktadır. Öğrencilerin staj uygulamalarının etkinliğini ve karşılaştıkları güçlükleri değerlendirmede 5’li Likert tipinde soru formu oluşturularak değerlendirme yapılmıştır.

Veriler, hazırlanan anket formunun 2012 Haziran ayındaki, bir ders saati içinde, öğrenciler tarafından doldurulmasıyla elde edilmiştir. Öğrencilerin yaptıkları stajlarda karşılaştıkları güçlükleri değerlendirmeye yönelik görüşlerin yüzde ve

frekans değerleri hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular:

Çalışmanın evrenini oluşturan toplam 55 öğrencinin okullara göre dağılımına bakıldığında, öğrencilerin %54.5'inin (n:30) Ege Üniversitesi, %45.5'ininde (n:25) Dokuz Eylül Üniversitesinde öğrenim gördüğü saptanmıştır. Öğrencilerin %70.9'u bayan (n:39), %29.1'i (n:16) erkektir.

Seçtikleri meslekten memnuniyet durumları incelendiğinde, “steyerek seçtim, şimdi de memnunum” diyen öğrenciler %72.7, “stemedem seçtim, fakat şimdi memnunum” diyen öğrencilerin %23.6 olduğu saptanırken, toplam olarak öğrencilerin %96.3'ü (n:53), seçtikleri meslekten memnun olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin mesleği isteyerek seçme ve memnuniyet durumları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. İlk ve Acil Yardım Programı (AYP) öğrencilerin mesleği seçme ve memnuniyet durumu.

	AYP	
	Örencileri	
	N	%
steyerek seçtim şimdi de memnunum	40	72,7
stemedem seçtim ama şimdi memnunum	13	23,6
stemedem seçtim şimdi memnun değilim	2	3,6
TOPLAM	100	100

Öğrencilerin staj uygulamaları sırasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin verdikleri ilk tepki durumu değerlendirildiğinde öğrencilerin %57.4'ü (n:31) “Bilirkiyi tanımak ve hakkımı savunmak” en yüksek oranda, “Tepki vermemek, sessiz kalmak” ise %1.8 ile en düşük olarak bulunmuştur. Tablo 2’de öğrencilerin sorunlar karşısında verdikleri ilk tepki durumu gösterilmiştir.

Tablo 2. İlk ve Acil Yardım Programı (AYP) öğrencilerin staj uygulamaları sırasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin verdikleri ilk tepki durumu

	AYP	
	Örencileri	
	N	%
Bilirkiyi tanımak ve hakkımı savunmak	31	57,4
Duruma göre farklı tepki vermek	17	31,4
Kendince çözüm yolları aramak	5	9,2
Tepki vermemek sessiz kalmak	1	1,8
Toplam	54	100

Staj uygulamalarında öğrenciler, en çok sorun yaşadıkları staj yeri olarak % 36.4 (n:20) 112 ambulans istasyonlarını belirtmişlerdir. Hastanelerde ise daha az sorun yaşadıkları (Hastane acil servisi % 11.3, hastane çocuk acil servisi % 9.4) saptanmıştır. Tablo 3’te öğrencilerin uygulamalarda en çok sorun yaşadıkları staj yerleri gösterilmiştir.

Tablo 3. İlk ve Acil Yardım Programı (AYP) öğrencilerin staj uygulamaları sırasında en çok sorun yaşadıkları staj yerleri

	AYP	
	Örencileri	
	N	%
112 ambulans istasyonları	20	37,7
Diğer servisler	13	24,5
Doğum salonu	9	17,0
Hastane acil servisi	6	11,3
Hastane çocuk acil servisi	5	9,4
Toplam	53	100

Öğrencilerin staj uygulamalarında en çok sorun yaşadıkları personel % 61.8 (n:34), sağlık personeli olarak belirtilmiştir. En az sorun yaşadıkları kişiler %5.4 (n:3) oranında hastalar olarak belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. İlk ve Acil Yardım Programı (AYP) öğrencilerin staj uygulamaları sırasında soruya adı 1 personelin dağılımı

	AYP	
	Örencileri	
	N	%
Sağlık personeli	34	61,8
Hizmet personeli	12	21,8
Hasta yakınları	6	10,9
Diğer okullardan gelen stajyer öğrenciler	5	9,0
Hastalar	3	5,4

Staj uygulamalarının etkinliğini ilkin bilgiler de erlendirildi inde öğrencilerin %65.4'i (n:34) yaptığı stajla 112 Acil Sağlık Hizmetlerini tanıma imkânı oldu u belirtmiştir. Öğrencilerin %11.5'i (n:6) "Okulda yapılan teorik e itimle i letmelerdeki uygulamalar arasında paralellik oldu unu gözlemledim" cümlesine "Katılmıyorum" seçeneğini i aretlemiştir. Öğrencilerin diğer staj etkinliğini ilkin cümlelere verdiği yanıtlar Tablo 5'de gösterilmiştir.

Öğrencilerin staj uygulamaları sırasında karıla tıkları güçlükleri de erlendirildi inde; "Staj yerinde temizlik, çay vb. i lerde kullanılıyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin %22.4'ü (n:11) "Ço u Zaman", "Staj yerlerinde ö le yemeklerinden yararlanıyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin %24.5'i (n:12) "Nadiren veya Hiçbir zaman", "Aynı Staj yerinde fazla stajyer çalış tı için yı lma oluyor ve bu öğrencilerinizi etkiliyor mu?" sorusuna öğrencilerin %49.0'ı (n:24) "Her zaman veya Ço u zaman" seçeneğini i aretlemi lerdir. Öğrencilerin staj uygulamalarıyla ilgili olarak güçlükleri verdikleri yanıtlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tartırma:

Sağlık bakımı ile ilgili e itimde temel ilke, öğrencilerin etkili ve uygun bakımı sağlamak üzere hazırlanmalarıdır. Bu hazırlıkta klinik ö retim her zaman e itim sürecinin ayrılmaz bir parçası olmu tur. Klinik ö retim, öğrencilerinin kendi i levleri için gerekli olan konuları "bilme" ve bu i levleri "yapma" yeteneğine sahip olacak biçimde hazırlanmaları zorunlulu u nedeniyle, e itim programlarında son derece önemli yer tutan temel unsurdur (4).

AYP öğrencileri teorik ve uygulamalı e itim a amasında elde ettikleri bilgi ve becerileri gerçek hayata uygun artlar altında uygulamaya dökebilecekleri e itim a aması klinik ve 112 Acil Yardım stasyonlarında yapmış oldukları stajlardır. Staj e itimi süresince öğrencilerin karar verme ve bunları uygulama kabiliyetleri, deneyimli e itimciler gözetiminde gerçek hasta ve yaralıları üzerinde uygulamalar ile de erlendirilmelidir. Bu e itim süreci gerçek ortamda mesle e hazırlanabilmeleri için önemli bir yer tutmaktadır (5). Öğrencilerin staj uygulamaları sırasında karıla tıkları güçlükleri de erlendirmek amacıyla planlamı oldu umuz çalış mada, öğrencilerin %96.3'ü (n:53), bu mesle i seçtiklerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir (Tablo1). Ki ilerin ba arılı, mutlu ve üretken olabilmelerini sağlayan gereksinimlerden biri üyesi oldukları meslek ile ilgili emnuniyetleridir. Yenal ve arkadaşlarının AYP ve Acil Tıp Teknisyenleri (ATT) öğrencileri üzerinde yaptığı çalış mada %91.7'sinin seçtikleri meslekten memnun olduklarını saptamışlardır (6). Baru ve arkadaşlarının 2005 yılında 112 acil yardım ambulanslarında çalış an AYP ve ATT'lerin i doyumunu ile ilgili yaptıkları ara tırmada i doyum puan ortalaması 3.39 ± 0.5 (1.75-4.75) olarak bulunmu tur (7). Eski ehir Osman Gazi Üniversitesi

AYP öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %58.5'i bu programda öğrenim görmekten mutlu olduklarını belirtmişlerdir (8). Bu çalışmada elde edilen öğrencilerin meslek seçiminden memnuniyeti sonuçları diğer çalışmalarıyla genel olarak uyumludur.

Öğrencilerin staj uygulamaları sırasında karşılaştıkları sorunları belirledikleri ilk tepki durumları değerlendirildiğinde öğrencilerin %57.4'ü "bilirki işe danı mak ve hakkımı savunmak" olarak bildirmişlerdir (Tablo2). Aytekin ve arkadaşlarının hemire öğrenciler üzerinde yaptığı bir çalışmada hemire öğrenciler %41.1'lik en yüksek oranla bölümü "tepkı vermem sessız kalırım" seçeneğini tercih etmişlerdir (9).

En çok sorun yaşanan staj yeri %37.7'lık oranla 112 Acil Yardım stasyonları olarak belirtilmiştir (Tablo3). En az sorun yaşanan yer olması beklenen 112 istasyonlarının yüksek çıkması çok ilgi çekicidir (Tablo4). Yine aynı şekilde en çok sorun yaşadıkları personelinde (%61.8) oranında sağlık personeli olması da ilgi çekicidir. Aytekin ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada hemire öğrencilerin sağlık personeliyle daha fazla güçlük yaşadıklarını belirtmişlerdir (9).

Öğrencilerin stajla ilgili görüşlerini değerlendirmeye yönelik ifadeleri değerlendirildiğinde (Tablo5) öğrencilerin yaptıkları staja ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu gözlemlenmektedir. Öğrencilerin %73'ü "Okulda yapılan teorik eğitimle işletmelerdeki uygulamalar arasında paralellik olduğunu gözlemledim." Sorusuna "Kesinlikle katılıyorum- Katılıyorum" seçeneklerini tercih etmişlerdir. Öğrencilerin

%82.4'ü "Staj yaptıktan sonra eğitim aldığım bölüme olan ilgim arttı." Sorusuna "Kesinlikle katılıyorum- Katılıyorum" seçeneklerini tercih etmişlerdir. Bu sonuçlara göre, stajın temelini oluşturulan, teorik bilgilerin uygulanabilmesi amacıyla büyük ölçüde ulaşıldığı görülmektedir. Emir ve arkadaşlarının Turizm işletmeciliği ve Otelcilik programı öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir (10). Öğrencilerin staj uygulamaları sırasında karşılaştıkları güçlüklerle bakıldığında; "Staj yerinde sözlü hakarete maruz kalıyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin %16.3'ü "Her zaman ve Ço u Zaman" seçeneğini tercih ederken, %65.3'ü "Nadiren-Hiçbir Zaman" seçeneklerini belirtmişlerdir. "Staj yerlerinde öğle yemeklerinden yararlanıyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin %24.5'i "Nadiren veya Hiçbir zaman", "Aynı Staj yerinde fazla stajyer çalıştırılmıyor mu?" sorusuna öğrencilerin %49.0'ı (n:24) "Her zaman veya Ço u zaman" seçeneğini tercih etmişlerdir. Demircinin 2007 yılında Ticaret Meslek Lisesi öğrencileri üzerinde yaptığı Yüksek Lisans tezinde de benzer sonuçlar bulunmuştur (11).

Sonuç:

Öğrenciler "Paramedik" mesleğini seçmekten memnuniyetlerini ifade ederken, en çok sağlık personeliyle sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Hizmetli personel gibi kullanılmak, staj yerlerinde yemek hizmetlerinden yararlanamamak ve stajyer öğrenci sayısının fazla olması da uygulamalarda yaşanan sorunlar olarak saptanmıştır.

Tablo 5. İlk ve Acil Yardım Programı öğrencilerin staj uygulamaları ile ilgili verdikleri geribildirimler.

		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Aldığım eğitimime uygun bölümde staj yaptım.	n	26	21	3	2	--
	%	50.0	40.4	5,8	3.8	--
Okulda öğrendiğim teorik bilgileri stajda uygulama fırsatım oldu ve bilgilerimi peki tirdim.	n	20	25	4	3	--
	%	38.5	48.1	7.7	5.8	--
Okulda yapılan teorik eğitimle işletmelerdeki uygulamalar arasında paralellik olduğunu gözlemledim.	n	10	28	7	6	1
	%	19.2	53.8	13.5	11.5	1.9
Staj yaptıktan sonra eğitim aldığım bölüme olan ilgim arttı.	n	24	18	9	--	--
	%	47.1	35.3	17.6	--	--
Yaptığım stajimi iyiye anlamı tanımak açısından yararlı oldu.	n	32	14	1	2	--
	%	65.3	28.6	2.0	4.1	--
Yaptığım staj mesleki açıdan kendime olan güvenimi arttırdı.	n	32	16	2	2	--
	%	61.5	30.8	3.8	3.8	--
Yaptığım stajın mezuniyet sonrası iyiye anlamımda başarılı olmama katkı sağlıyor inaniyorum.	n	26	22	--	4	--
	%	50.0	42.3	--	7.7	--
Staj sonunda okula döndüğümde derslere ve konulara bakış açım olumlu değişimler meydana geldi.	n	20	22	8	2	--
	%	38.5	42.3	15.4	3.8	--
Genelde insan ilişkileri, özelde de sağlık personeli-hasta ilişkileri konusunda tecrübe kazandım.	n	20	27	4	--	1
	%	38.5	51.9	7.7	--	1.9
Okulu bitirdiğimde 112 acil sağlık hizmetlerinde çalışmaya istekli olduğum olumlu katkı sağladı.	n	30	17	3	2	--
	%	57.7	32.7	5.8	3.8	--
Yaptığım stajla 112 acil sağlık hizmetlerini tanıma imkânım oldu.	n	34	17	--	1	--
	%	65.4	32.7	--	1.9	--
Staj süresini mesleki becerilerimi geliştirmek açısından yeterli görüyorum.	n	16	26	8	2	--
	%	30.8	50.0	15.	3.8	--
Staj bölümümü ve koordinasyonlu çalışmaya hakkında tecrübe kazandım.	n	22	27	--	3	--
	%	42.3	51.9	--	5.8	--

Tablo 6. İlk ve Acil Yardım Programı öğrencilerinin staj uygulamaları sırasında karışık güçlüklerle ilgili verdikleri geribildirimler

		Her zaman	Çoğu zaman	Orta	Nadiren	Hiçbir zaman
Staj denetçi hocası sizi staj yerinde düzenli olarak denetliyor mu?	n	11	16	10	12	--
	%	22.4	32.7	20.4	24.5	--
Staj uygulamalarında temizlik, çay vb. işlerinde kullanılıyor musunuz?	n	7	11	8	11	12
	%	14.3	22.4	14.5	20.0	21.8
Staj yerinde öğle yemeklerinden yararlanıyor musunuz?	n	5	19	13	7	5
	%	10.2	38.8	26.5	14.3	10.2
Staj yerinde sözlü hakarete maruz kalıyor musunuz?	n	1	7	9	14	18
	%	2.0	14.3	18.4	28.6	36.7
Üzerinize gereğinden fazla iş yükü biniyor mu?	n	6	8	14	11	9
	%	12.5	16.7	29.2	22.9	18.8
Staj sırasında stajyer öğrencisi değil de kadrolu personel gibi çalışıyor musunuz?	n	9	16	12	4	8
	%	18.4	32.7	24.5	8.2	16.3
Aynı staj yerinde fazla stajyer çalıştırılması için yılgınlık oluyor ve öğrencilerinizi etkiliyor mu?	n	10	14	9	11	5
	%	20.4	28.6	18.4	22.4	10.2
Sürekli olarak farklı istasyonlarda ve hastanenin farklı servislerinde staj yapmak sizi beceri ediniminden soğutuyor mu?	n	16	14	8	6	5
	%	32.7	28.6	16.3	12.2	10.2
Staj yerine ulaşmada güçlükler yaşıyor musunuz?	n	10	19	14	3	3
	%	20.4	38.8	28.6	6.1	6.1
Staj yerinin yetersiz çalışma temposu okul derslerinizi olumsuz olarak etkiliyor mu?	n	7	6	13	12	11
	%	14.3	12.2	26.5	24.5	22.4
Staj uygulamalarında öğrenemediğiniz uygulamaları yapıyor musunuz?	n	7	9	11	8	14
	%	14.3	18.4	22.4	16.3	28.6
Sizden seviyenizin üzerinde iş yapmanız bekleniyor mu?	n	5	8	6	15	15
	%	10.2	16.3	12.2	30.6	30.6

Kaynaklar:

- 1- Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu <http://web.deu.edu.tr/shmyo/egitimogretimplanii/ay.pdf> (Son Erişim: 11 Nisan 2013).
- 2- Ege Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu <http://asaglik.ege.edu.tr/index.php?lid=1&SayfaID=151&cat=details> (Son Erişim: 11 Nisan 2013).
- 3- Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu <http://eobs.beun.edu.tr/Program/Detay/55108> (Son Erişim: 11 Nisan 2013).
- 4- Görgülü S. Hemirelik Öğrencilerinin Klinik Eğitimleri Sırasında Temel Hemirelik Uygulamalarının Gerçekleştirme Durumları. Hacettepe Üniversitesi Hemirelik Yüksekokulu Dergisi 2002; 9 (1):1-20
- 5- Özel G, Soysal S. Paramedik Eğitimi. In: Sarıkaya S. Alanda Paramedik: Birinci Baskı. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi yayını 2009:36-37
- 6- Yenal S, Ergör A. Hastane Öncesi Acil Bakım Eğitiminde Mesleki Risklerin Yeri. Türkiye Acil Tıp Dergisi 2013;13(1):33-41. DOI: 10.5505/1304.7361.2013.80664
- 7- Baru N, Gedik HÜ, Ellidokuz H. Ambulanslarda çalışılan Paramedik ve ATT'lerin eğitimi düzeylerinin saptanması. 3. Paramedik Sempozyum Kitabı 2005:178
- 8- Kozan N, Ekici A. AABT Programı öğrencilerinin sorunları ve bu sorunlara çözüm önerileri ile ilgili anket çalışması. 1. Paramedik Sempozyum Kitabı: 2002:200
- 9- Aytekin S, Özer FG, Beyda KD. Denizli Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Klinik Uygulamalarda Karşılaştıkları Güçlükler. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2009; 4 (10) :137-49
- 10- Emir O, Arslan S, Kılıçkaya S. Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Programı Öğrencilerinin Staj Uygulamaları Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği. Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi İstatistik Dergisi 2008; 10(2) :273-91
- 11- Demirci S. Ticaret Meslek Lisesinde Staj Yapan Öğrencilerin İşletmelerde Beceri Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Yolları. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, 2007

İletişim: Öğr. Gör. Sinan Yenal Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı - ZM R - **e-posta:** sinan.yenal@deu.edu.tr
Tlf: +90 232 412 47 34 Fax: +90 232 277 07 39

Yrd. Doç. Dr. Semra ÇELİK Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Programı Bornova, İZMİR - **e-posta:** semracelikli@yahoo.com